

Memòria anual del Centre de Recuperació de Fauna Silvestre de Menorca, 2023

amb la col·laboració de

Camí des Castell, 53 | 07702 Maó | Tel. 971 35 07 62
www.gobmenorca.com | info@gobmenorca.com | CIF G07089600
crecup@gobmenorca.com | <http://www.gobmenorca.com/recuperacio-de-fauna>

ÍNDEX

1. Introducció

2. Dades històriques

3. Resultats de l'any 2023

3.1. Dades del 2023 d'animals silvestres

3.1.1. Via d'entrada dels animals

3.1.2. Ingressos per mesos

3.1.3. Distribució segons classe animal

3.1.4. Llistat de les espècies ingressades el 2023

3.1.5. Municipis de procedència

3.1.6. Principals causes d'entrada al CR

3.1.7. Resolucions dels ingressos

3.1.8. Dades d'espècies amenaçades

3.2. Dades del 2023 d'animals d'espècies al·lòctones i domèstiques

4. Educació ambiental

5. Altres activitats

5.1. Actuacions de rescat d'amfibis

5.2. Sessions de necròpsies

5.3. Altres alliberaments destacables

5.4. Formació per a voluntaris sobre polls i cries

5.5. Col·laboracions amb projectes científics

5.6. Millores de les instal·lacions del centre

5.7. Difusió

6. Agraïments

7. Equip de treball

8. Annex

1. Introducció

Aquest projecte va ser iniciat el 1987, gràcies al GOB Menorca, es començà a atendre a la fauna autòctona accidentada de l'illa. Durant els primers anys no es disposava d'instal·lacions, va ser una dècada més atrd que es van poder inaugurar les que són les actuals instal·lacions del Centre de Recuperació de Fauna Silvestre de Menorca.

El funcionament del Centre de Recuperació de Fauna Silvestre de Menorca actualment és el resultat d'un conveni entre el Consorci per la Recuperació de Fauna de les Illes Balears (COFIB) i el **GOB Menorca**, i respon als objectius principals de recollida, atenció i rehabilitació de la fauna silvestre autòctona de l'illa, així com al seu posterior alliberament sempre que sigui possible. I també compta amb la col·laboració del Consell Insular de Menorca, els ajuntaments, policies locals, la Fundació Pedreres de s'Hostal (Foto 1) i d'aportacions de particulars i empreses.

Actualment, el Centre de Recuperació (d'ara endavant CRFSMe) pot donar resposta a la constant i creixent demanda anual d'animals silvestres per atendre, oferint una assistència a un major nombre d'individus de diferents i múltiples espècies.

Fotografia 1. Instal·lacions ubicades a les Pedreres de s'Hostal, espai cedit per la Fundació Lithica.

Les tasques que es realitzen al centre, són:

- Atenció telefònica, recollida i assistència a fauna ferida o desorientada (silvestre i exòtica) 24h i 365 dies-any.
- Atenció primària, diagnòstic i tractament dels animals ingressats al centre.
- Necròpsies. Es tracta de fer anàlisis d'exemplars trobats morts o morts al centre per a intentar determinar la causa de la mort. També es realitzen estudis sanitaris en casos de mortalitats massives al camp.
- Rehabilitació, marcatge i alliberació. Es duu a terme una fase de seguiment dels animals una vegada superada l'etapa clínica de recuperació per assegurar la capacitat de caça i la correcta forma física per tal de facilitar l'adaptació al medi dels individus.

- El marcatge previ a l'alliberament de les aus es fa amb anella metàl·lica identificativa, en mamífers amb microxip i en tortugues amb foto-identificació (*Foto 2*).
- Bioteri: Manteniment de vuit línies de ratolins per a proporcionar aliment viu i/o fresc quan és necessari.
- Manteniment i actualització de la base de dades Odoó del COFIB, que facilita l'anàlisi de tota la informació obtinguda al llarg de l'any.
- Manteniment de les instal·lacions del CRFSMe mitjançant la reparació, millora i ampliació d'aquestes.
- Es proporciona informació, resposta i assistència en relació amb les entrades de fauna exòtica escapada, alliberada intencionadament al medi natural, intervinguda pels cossos i forces de seguretat de l'estat i cedides directament al CRFSMe pels seus propietaris. El servei de recollida únicament es mobilitza en el cas de la troballa d'un animal exòtic al medi o del requeriment de les autoritats competents.
- Activitats de divulgació: Organització de les jornades de portes obertes, atenció als mitjans de comunicació, col·laboració en campanyes específiques, xerrades formatives a grups i educació ambiental a escoles.
- Assistència a fauna marina accidentada o morta. Actuació en col·laboració amb l'entitat Fundació Palma Aquàrium de Mallorca per a la recollida, assistència i trasllat d'exemplars vius i per a la gestió d'animals morts a través del 112.
- Cura i manteniment dels animals irrecuperables que romanen al centre.

Fotografia 2. Foto-identificació del plastró d'un exemplar de tortuga de terra.

Amb la finalitat de facilitar la gestió i logística dels rescats de fauna, s'ha creat un **protocol d'actuació** articulat que, a banda d'involucrar al CRFSMe, també implica la participació de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural, el COFIB, els Agents de Medi Ambient i els diferents cossos policials (SEPRONA, policia nacional, policies municipals i policia portuària) (*Fig. 1*).

Figura 1. Protocol d'assistència a la fauna a Menorca.

2. Dades històriques

Al llarg dels anys, i des de l'inici de la trajectòria del CRFSMe, han ingressat **10.047 animals** (observant-se una línia de creixement més marcada des del 2014 fins ara) i un total de **18.013 tortuques de terra** (*Testudo hermanni*) provinents de captivitat (Fig. 2).

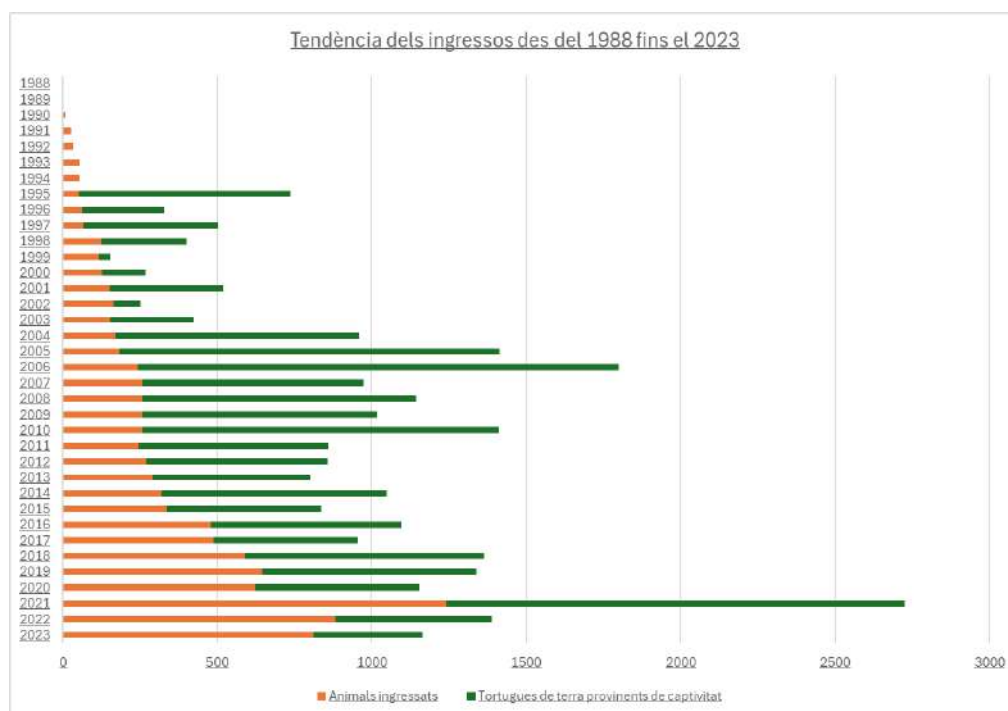

Figura 2. Evolució del nombre total d'animals ingressats des del 1988 fins el 2023.

Si s'analitzen i diferencien per grups aquests animals ingressats (sense tenir en compte les tortugues de terra provinents de captivitat), es veu com, en termes generals al llarg dels anys, clarament les aus són el grup amb un nombre d'ingressos més nombrós, seguit dels rèptils i per últim, dels mamífers (Fig. 3).

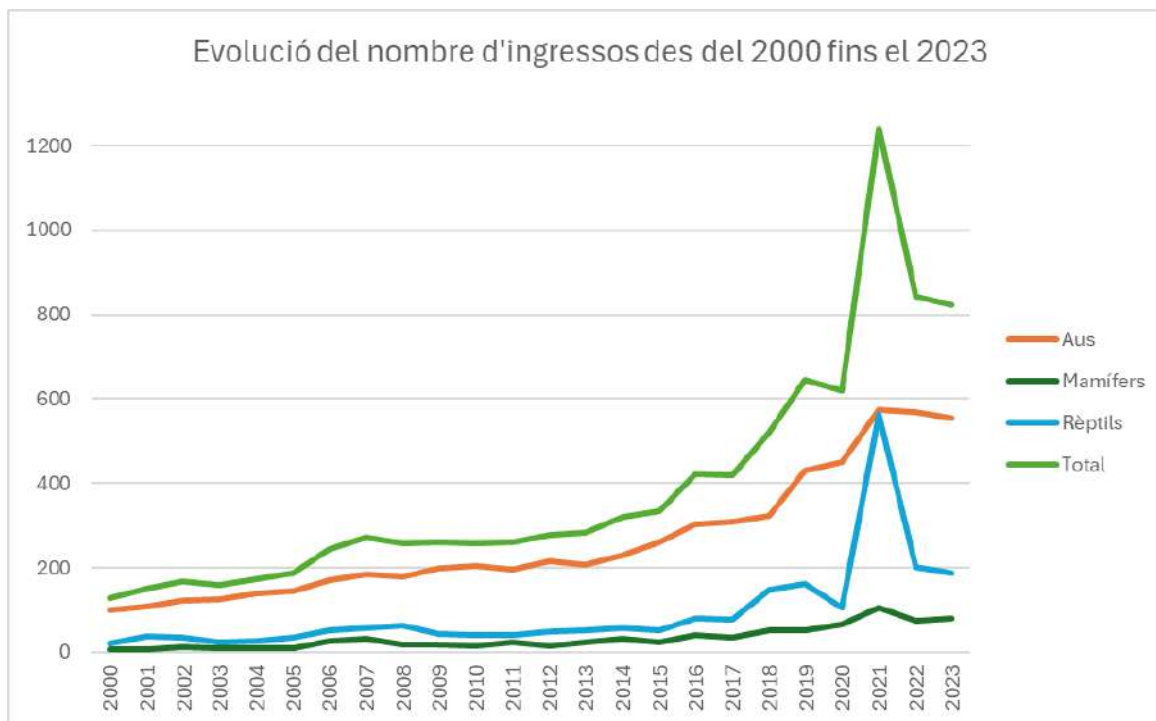

Figura 3. Evolució del nombre total d'animals ingressats i agrupats segons el grup (aus, mamífers i rèptils) entre 2000-2023, descomptant les tortugues de terra provinents de captivitat.

3. Resultats de l'any 2023

3.1. Dades del 2023 d'animals silvestres

3.1.1. Via d'entrada dels animals

El servei de recollides ofereix assistència a tota la fauna silvestre que necessiti acompanyament. Aquest servei que ofereix el CRFSMe integra tot el territori de l'illa de Menorca, però per motius de coordinació i organització, es treballa en col·laboració amb diferents entitats i organismes que faciliten la gestió del temps i la distància que es pot destinar a aquest servei, oferint punts de recollida concrets distribuïts al llarg de l'illa (Fig. 4).

Continuant amb la tendència d'altres anys, la via d'entrada d'animals accidentats clarament majoritària han estat els avisos de particulars, representant el 61% de les entrades (Fig.4). És gràcies als usuaris que donen avís de la fauna accidentada que es pot donar un suport molt més extens i complet a aquesta al llarg del territori, constituint així una part essencial de la feina del CRFSMe.

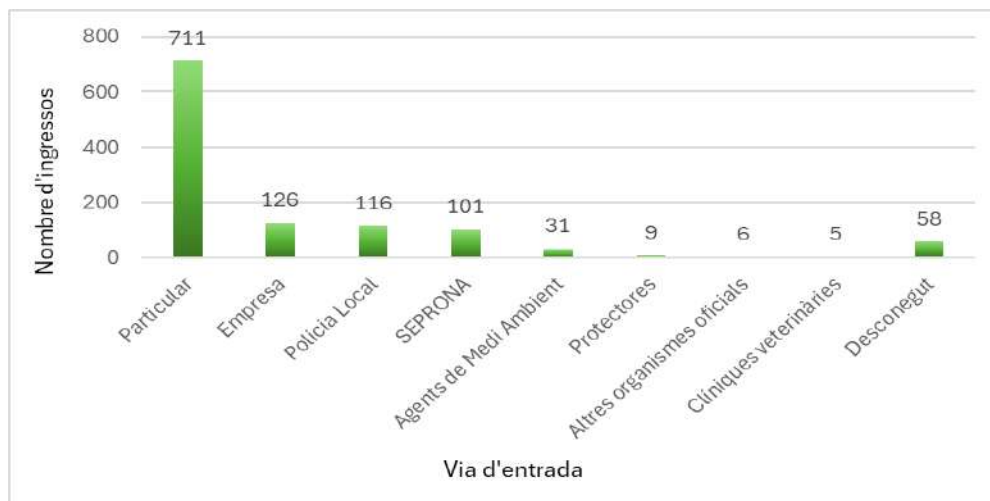

Figura 4. Les diferents vies d'entrada dels animals al CRFSMe durant el 2023.

Les altres vies d'entrada, tot i minoritàries, són igual d'importantes i és necessària la col·laboració de totes aquestes entitats, empreses i organismes oficials per al correcte desenvolupament de les tasques del CRFSMe (Fig.4).

3.1.2 Ingressos per mesos

Fent referència al mes de l'any en què es produeixen més ingressos, es pot observar com des del 2017 fins a enguany, els mesos predominants són juny i juliol (Taula 1). Això es deu, principalment, a dos factors. El primer, la coincidència en el temps del període de cria de la gran majoria d'espècies silvestres (Foto 3).

Fotografia 3. Poll de puput (*Upupa epops*) en període de creixement.

El segon factor determinant és que l'època estival coincideix amb l'augment exponencial de visitants i moviments d'usuaris a l'illa, que es tradueix en un augment en les possibilitats de trobar animals que necessitin assistència.

És clara també la tendència a l'alça que pateix el nombre d'entrades al llarg dels anys durant aquests mesos destacats. Aquests mesos corresponen als mesos de temperatures més accentuades, que cada any s'anticipen més.

Any	Mes amb més nombre d'entrades	Nombre d'entrades
2017	Juny	90
2018	Juliol	113
2019	Juliol	206
2020	Juliol	157
2021	Març	384
2022	Juny	240
2023	Juny	264

Taula 1. Evolució del nombre d'ingressos d'espècies silvestres segons l'època de l'any.

S'observa com l'any 2021 no només hi ha un augment considerable del nombre d'ingressos, sinó que també es veu un canvi en el mes en el qual aquests ingressos succeeixen. Això és donat a una causa puntual en que 345 d'aquests 384 ingressos totals, són tortugues de terra que varen veure afectat el seu hàbitat per la realització d'unes obres municipals i que es varen haver de reubicar.

Específicament, per a aquest any 2023, juny continua sent el mes amb un nombre més alt d'entrades al CRFSMe (Fig. 5), sent 9 la mitjana d'animals ingressats per dia.

Els mesos de març i setembre també han vingut acompanyats d'un augment en el nombre d'ingressos (gairebé 190) donat a una entrada massiva de tortugues de terra provinents de captivitat en ambdós casos.

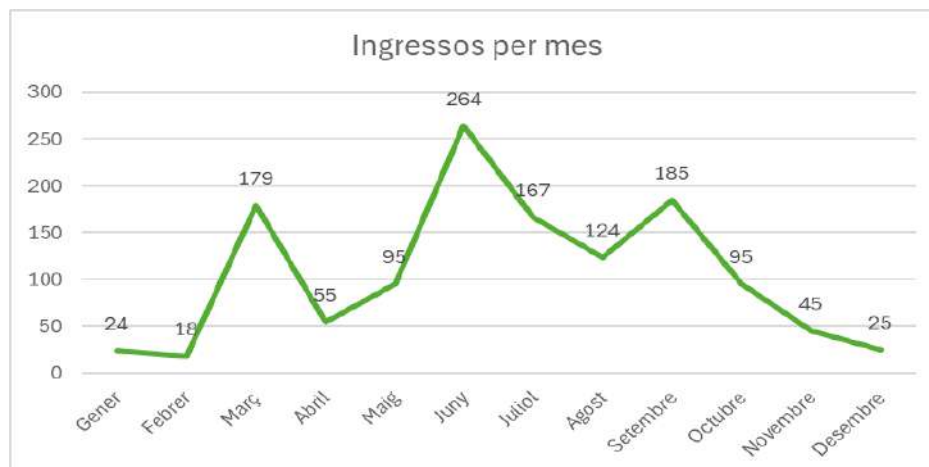

Figura 5. Evolució d'entrades per mesos el 2023.

3.1.3 Distribució segons classe animal

Dels **1.163 animals silvestres ingressats** aquest any, es poden diferenciar 4 classes d'animals (Taula 2). Així doncs, a la distribució del total d'animals ingressats aquest 2023, es veu com aus i rèptils representen la majoria (45% i 41% respectivament), mentre que els mamífers i amfibis constitueixen un percentatge més minoritari (aproximadament un 7%).

	Aus 	Mamífers 	Rèptils 	Amfibis
Nombre ingressos	519	79	479	86
%	44.6%	6.8%	41.2%	7.4%

Taula 2. Nombre d'ingressats i percentatge corresponent respecte al total segons classe animal.

3.1.4 Llistat de les espècies ingressades el 2023

El nombre total d'animals silvestres ingressats al CRFSMe el passat 2023, corresponen a un total de **82 espècies diferents**. A les taules 1,2,3 i 4 de l'Annex es mostren els noms comuns i científics de les diferents espècies i classificades segons la classe a la qual pertanyen (aus, mamífers, rèptils o amfibis), així com el nombre d'individus que ha necessitat assistència de cada una de les espècies, les causes principals d'entrada i la resolució, entre altres dades (Foto 4).

S'aprecia de forma evident una major diversitat entre les espècies d'aus, havent arribat a tractar al voltant de 60 espècies diferents, mentre que la diversificació dels altres grups d'animals és notablement menor.

La principal causa d'aquest fet és l'abundància d'aquests grups d'animals a l'illa. Menorca gaudeix d'una riquesa (quant a nombre d'espècies diferents) molt més elevada en el cas de les aus que dels rèptils, mamífers o amfibis autòctons.

Fotografia 4. Falcó (Falco peregrinus) en recuperació després d'una fractura alar.

Algunes dades a destacar de l'Annex són:

- Un ingrés d'un juvenil d'abellarol (*Merops apiaster*) totalment improntat i amb les plomes d'una ala tallades perquè no pogués fugir. Un cas evident de la tinença il·legal d'una espècie animal que està protegida.
- El nombre elevat d'entrades de petits rapinyaires com el *Falco tinnunculus* (31) i l'*Otus scops* (37) on la majoria d'entrades es deuen de polls.
- Les dues espècies de rapinyaires de gran envergadura que han ingressat principalment per motius d'electrocució i col·lisió amb esteses elèctriques han estat *Hieraaetus pennatus* (11) i *Milvus milvus* (9).
- Pel que fa a les aus marines d'espècies fortament amenaçades, destaquen: *Pharacrocorax aristotelis* (5), *Puffinus mauretanicus* (5), *Calonectris diomedea* (8) i *Ichtyaetus audouinii* (2).
- Els 86 ingressos de calàpet (*Pseudepidalea viridis*) es deuen a actuacions a piscines d'hotels i safareigs per salvar exemplars en qualsevol etapa del cicle de la metamorfosi (adults, juvenils, capgrossos i ous) abans que tractessin amb clor les aigües. Destacar que només estan comptabilitzats els individus adults.

3.1.5 Municipis de procedència

Donat a l'extensió de terreny que engloben els municipis de Maó i de Ciutadella, són dels que en deriven més animals al CRFSMe, amb 399 i 259 entrades respectivament, seguits dels municipis des Castell i Sant Lluís (Fig. 6).

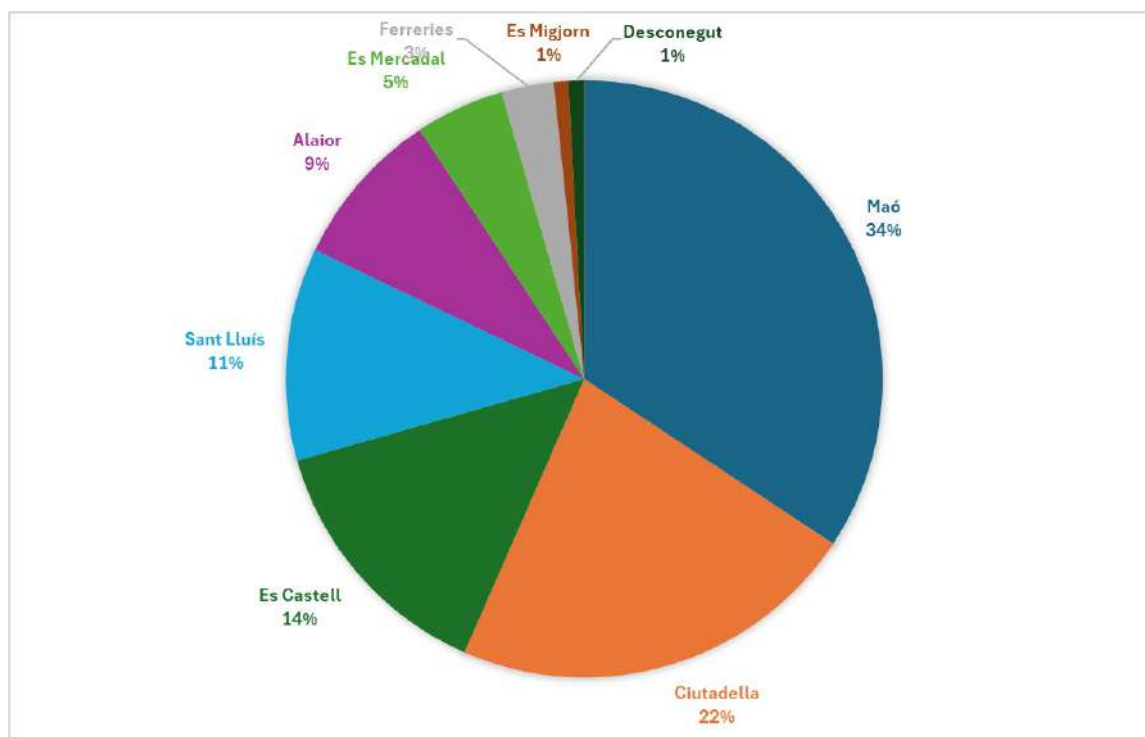

Figura 6. Procedència municipal dels animals ingressats.

3.1.6 Principals causes d'entrada al CRFSMe

L'animal que, en nombre, rep una major acollida a l'hospital de fauna silvestre és, amb diferència, la tortuga de terra mediterrània (*Testudo hermanni*), representant un 40% dels ingressos totals. De les 470 a les quals s'ha donat assistència aquest 2023, 237 provenen de captivitat (50%), motiu pel qual la captivitat és considerada la causa d'entrada al CRFSMe amb més nombre d'individus (Fig. 7). Per a propers anàlisis de dades es consideraran 350 tortugues amb origen **captivitat**, ja que les tortugues que ingressen al centre per decomisos (113 individus el 2023) provenen també de particulars que les tenen en captivitat.

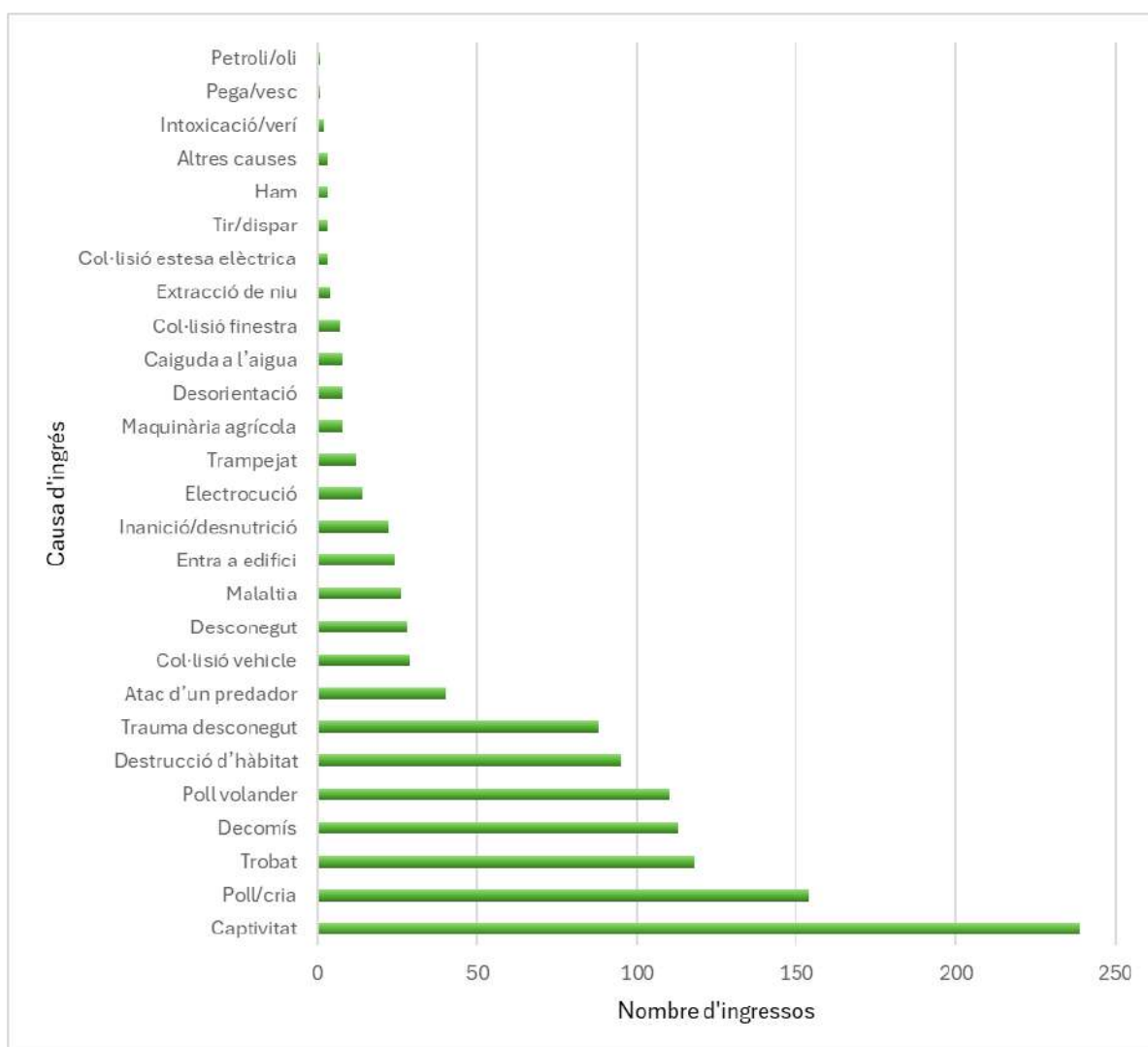

Figura 7. Nombre d'animals ingressats segons la causa d'entrada.

La següent causa amb major nombre d'admissions seria "**poll/cria**" (154) (Fig 7). Aquesta, juntament amb "**polls volanders**" (110) (Fig 7), inclou l'entrada al centre en diferents estadis de desenvolupament, des d'acabats de sortir de l'ou fins a emplomallats i volanders (Foto 5). No obstant, per ambdues causes d'entrada és molt determinant per a la seva recuperació i desenvolupament les diferents condicions de salut amb les que ingressen. Dels 154 animals totals admesos al CRFSMe com a poll/cria en fases de desenvolupament i creixement primerenques, el 43% ha sobreviscut fins a l'etapa final del seu cicle de creixement, mentre

que un 57% han mort en l'intent. Pel que fa als 110 polls volanders ingressats, el 48% varen ser alliberats i el 51% restant varen morir durant la seva hospitalització.

Per a l'èxit de supervivència i correcta recuperació, resulta molt determinant la condició física en què es troba l'animal prèviament al seu ingrés. S'han d'avaluar i entendre les possibles circumstàncies i escenaris en les que es troba l'individu (com ara saber quantes hores ha passat desatès i en plena exposició lumínica, la gravetat de les ferides o de l'estat nutricional, malalties o afectacions internes, etc.) per tal de poder aplicar els tractaments i pautes alimentàries necessaris que li permetin una correcta evolució de millora.

En tercer lloc, es situa la causa "trobat" (118), entenent-se aquesta com qualsevol animal, ferit o no, aparegut fora del seu espai natural (al marge de les carreteres, enmig del carrer, a patis de cases...) podent ser aquest un perill per a la seva supervivència (Fig 7).

Fotografia 5. Pollet de pardal (*Passer domesticus*) acabat de néixer.

Concloentment, sense tenir en consideració "captivitat, decomís i trobat", que habitualment fan referència a animals sans, es classificarien com a causes principals d'ingressos d'animals amb necessitat de qualsevol tipus d'assistència, els "polls/cries" i els "polls volanders" en temporada de cria (estival), seguit de "**destrucció d'hàbitat**" (95) i dels "**traumatismes desconeguts**" (88) (Fig 7).

Per destrucció d'hàbitat s'entén qualsevol modificació realitzada a la zona de cria o on viuen habitualment les diferents espècies, podent provocar-los així la necessitat de desplaçament si els hi és possible, la pèrdua o mort de la descendència i fins i tot causant la mort dels mateixos individus en cas de trobar-se refugiats o amagats a aquella zona. Alguns exemples són la destrucció dels nius de vinjolites als edificis o la realització d'obres a zones naturalitzades, però el motiu pel qual aquesta causa s'inclou dins de les principals causes d'ingrés és per l'elevat nombre de calàpets i capgrossos rescatats amb motiu de l'assecamment de les basses d'aigua dolça que els duen a criar a piscines i safareigs, com s'explica més detalladament a l'apartat 5.1.

Traumatismes desconeguts inclouen qualsevol cop ocasionat per una gran diversitat d'objectes i superfícies diferents causant a l'animal una llarga llista de ferides, fractures, símptomes i problemes diversos associats, des de lleus fins a greus que poden acabar provocant la mort.

3.1.7 Resolucions dels ingressos

Dels 1082 animals silvestres ingressats vius el 2023, **707 han estat alliberats (65%)**. Si no es considera la resolució de les 350 tortugues de terra que provenien de captivitat per tal de no esbiaixar el percentatge d'alliberaments, es veu com un **52%** dels animals que van ingressar vius, van poder ser **retornats a la natura** (Foto 6, Fig. 8).

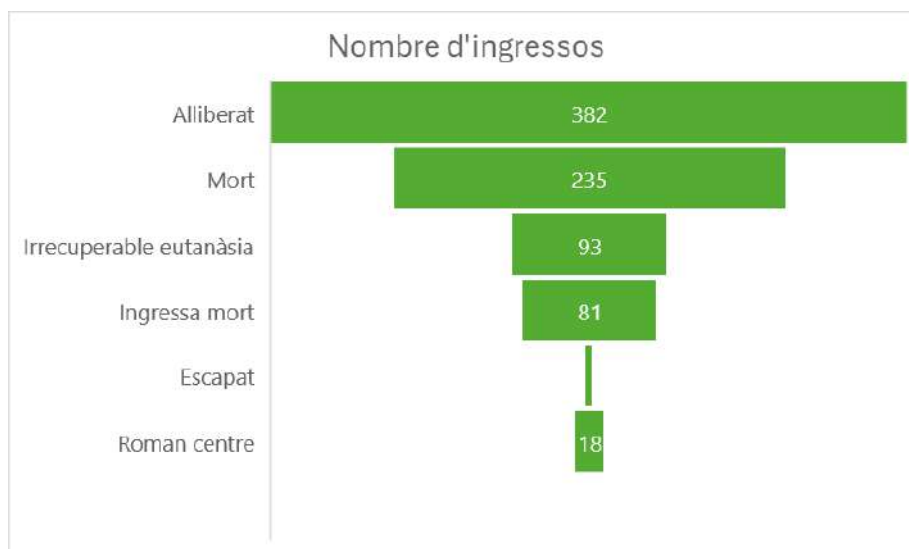

Figura 8. Gràfic de les resolucions dels animals ingressats al CRFSMe durant el 2023.

El percentatge d'alliberaments ha augmentat un 5% respecte a l'any 2022, mentre que els individus morts al centre han disminuït un 26%, essent aquestes dades de referència per al CRFSMe en les quals continuar treballant i progressant.

Fotografia 6. Alliberament col·lectiu de mussols (*Otus scops*) de la mà de voluntaris.

3.1.8. Dades d'espècies amenaçades

En aquest apartat s'exposen les dades relatives a totes les espècies de fauna que han ingressat al CRFSMe o s'ha donat assistència catalogades com vulnerables o en perill d'extinció al Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades contemplant les espècies catalogades per l'Estat i per la comunitat autònoma (RD 139/2011) (Taula 3).

Espècie	Categoria	Ingressa mort	Mort al centre	Irrecuperable eutanasiat	Traslladat a un altre centre	Recuperat amb èxit i alliberat	Total
<i>Milvus milvus</i>	EN	7		1		1	9
<i>Calonectris diomedea</i>	VU					8	8
<i>Caretta caretta</i>	VU	7				7	14
<i>Ichthyaetus audouinii</i>	VU			2			2
<i>Neophron percnopterus</i>	VU	2					2
<i>Puffinus mauretanicus</i>	EN	2	1			2	5
<i>Tursiops truncatus</i>	VU	2					2
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	VU	2	2			1	5

Taula 3. Espècies catalogades com “En Perill Crític d'Extinció” (CR), “En Perill d'Extinció” (EN) i “Vulnerable” (VU) segons el Llistat RD 139/2011.

Fotografia 7. Exempler de tortuga babaua (*Caretta caretta*) assistida per un emmallament de ràfia al coll i a l'aleta anterior dreta.

Tots els exemplars que corresponen a fauna marina, han sigut rescatats en primera instància pel personal del CRFSMe amb ajuda i col·laboració dels Agents de Medi Ambient i policia portuària, però han estat traslladats a Fundació Palma Aquàrium de Mallorca per a la seva gestió i rehabilitació, atès que són els que assumeixen la competència del rescat i rehabilitació de fauna marina a les illes Balears i que disposen d'instal·lacions adients per al tractament d'aquestes espècies.

3.2. Dades del 2023 d'animals d'espècies al·lòctones i domèstiques

En aquest apartat es fa referència a totes aquelles espècies que ingressen al CRFSMe, però no formen part de la fauna autòctona de l'illa de Menorca, conegudes com a espècies al·lòctones o exòtiques, que sovint provenen del captiveri.

El 2023 s'ha donat assistència a **113 individus d'espècies exòtiques i domèstiques** que pertanyen a 18 espècies diferents (taula 5 de l'Annex), representant el 10% dels ingressos totals.

Es pot observar que 36 són aus, 60 són rèptils, 16 pertanyen al grup d'invertebrats i 1 individu al de mamífers (Fig. 9).

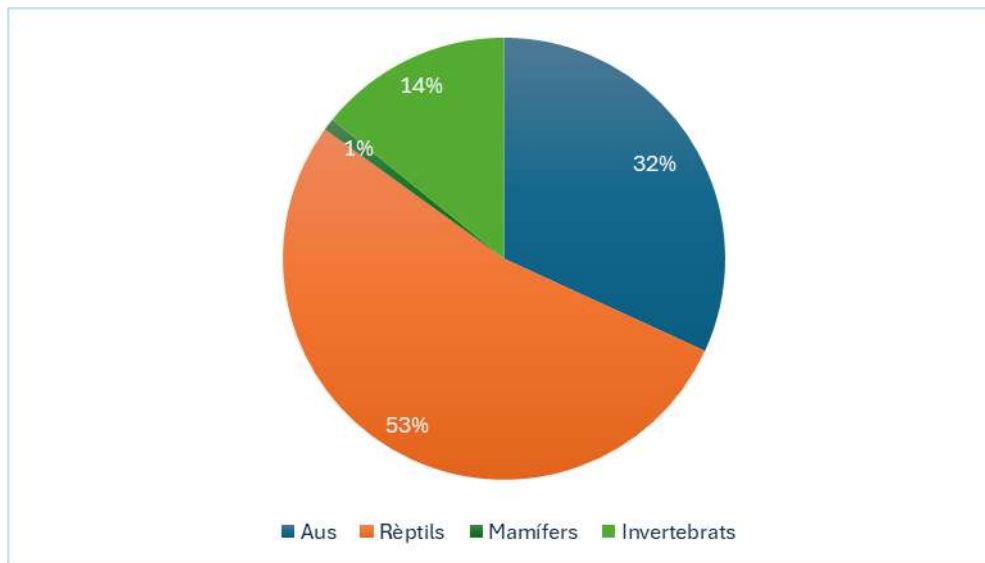

Figura 9. Nombre total d'animals exòtics i domèstics assistits per grups.

D'entre els rèptils, l'espècie prevalent ha estat la tortuga de Florida (*Trachemys scripta scripta* i *Trachemys scripta elegans*), mentre que del grup de les aus, les espècies amb un major nombre d'ingressos han estat les d'agapornis (*Agapornis fisheri*, *Agapornis roseicollis* i *Agapornis personatus*). Respecte a la categoria d'invertebrats, només hi ha una espècie a la qual fem referència, el cranc blau (*Callinectes sapidus*) provinent originalment de les costes atlàntiques americanes. I finalment, l'únic ingrés del grup mamífers del 2023 ha estat una fura (*Mustela putorius*).

Les causes d'ingrés d'aquests tipus d'animals són diverses, però la més predominant és el **trampeig** (52%), seguida de la **captivitat i trobat** (12% cada una) i **decomís** (11%) (Fig 10).

Altres causes d'entrada al centre, tot i bastant menys freqüents, són els atacs de depredadors, entrada a edifici, poll/cria, malaltia i col·lisió ballat.

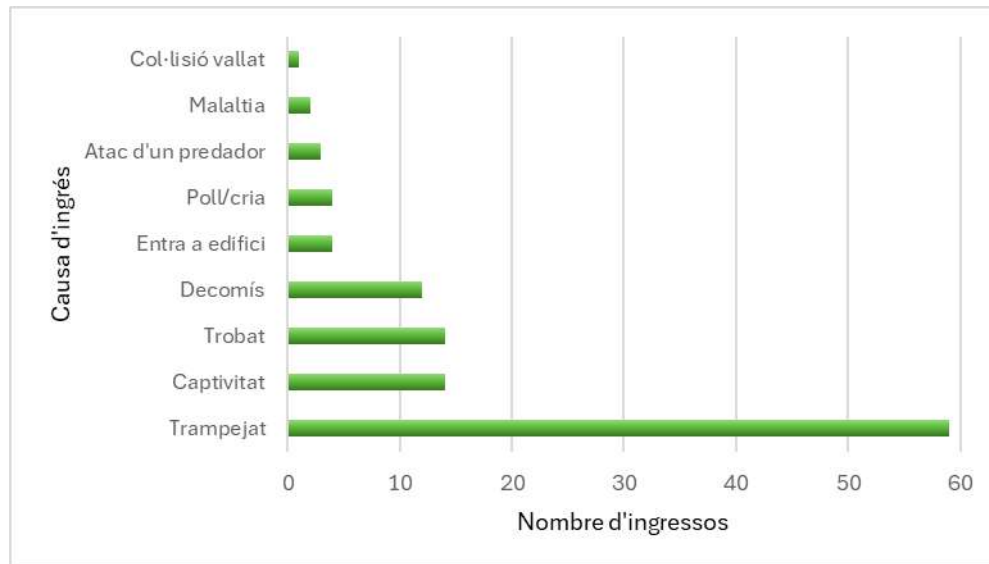

Figura 10. Causes d'ingrés de la fauna exòtica i domèstica al CRFSMe.

Gràcies a diversos programes destinats a controlar les poblacions de les espècies exòtiques invasores a l'illa promoguts pel Consell Insular de Menorca, es poden justificar aquest elevat nombre d'animals trampejats i sostrets del medi natural de forma segura, evitant així una major dispersió de l'espècie invasora en qüestió i una ràpida proliferació del nombre d'individus que actualment es troben al nostre territori.

Les espècies al·lòctones que arriben al centre no poden tornar a ser alliberades a la natura, ja que causen desequilibris i amenaces en els ecosistemes amb afectació directa sobre les espècies autòctones (competència per l'aliment, per refugi, hibridació entre espècies, etc.). Per aquest motiu, un 44% d'aquests animals romanen irrecuperables (Fig. 11) mentre que un 36% han hagut de ser eutanasiats de forma protocol·lària per tal d'evitar la propagació de l'espècie.

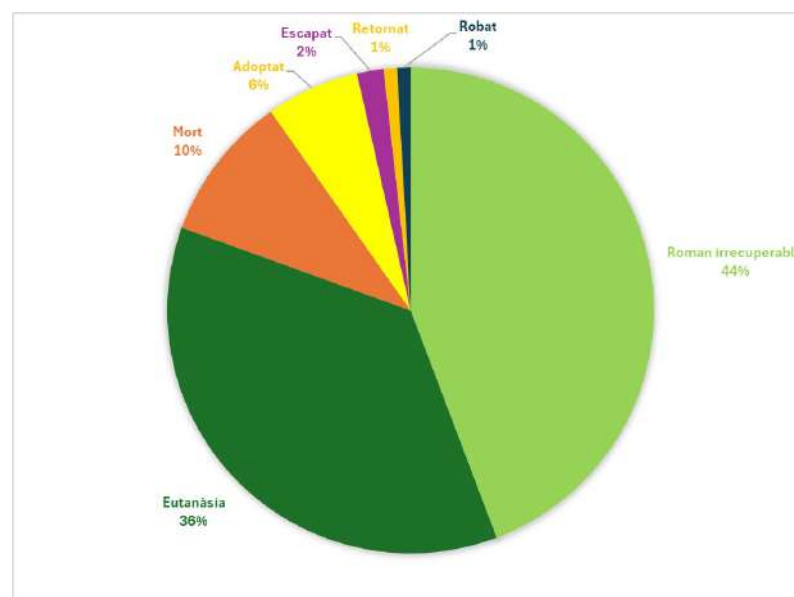

Figura 11. Gràfic amb les resolucions dels animals exòtics ingressats.

4. Educació ambiental

És important no oblidar que un dels objectius primordials del CRFSMe és **l'educació ambiental**. Aquesta té com a finalitat principal l'expansió de coneixement sobre les principals problemàtiques existents vers a la fauna silvestre al nostre entorn, així com, juntament amb la resta de tasques i projectes que du a terme el GOB, treballar sobre la conscienciació i el respecte pel medi natural i la fauna que formen els ecosistemes, juntament amb proporcionar els mitjans disponibles per a formar part de l'acció i el canvi a Menorca.

És per aquest motiu que es realitzen sessions educatives amb estudiants de diferents edats i escoles al llarg de l'any, així com jornades de portes obertes (Foto 8), tallers familiars i de grups amb necessitats especials, visites al públic durant els mesos d'estiu, voluntariats i alliberaments col·lectius, entre d'altres.

Fotografia 8. Jornada de portes obertes del 2023.

Al llarg del curs escolar es van rebre a 31 grups de nens i nenes de diferents escoles, edats i entitats, sumant un total de més de 500 alumnes que van passar pel CRFSMe el passat 2023 (Foto 9). En aquestes visites l'alumnat va poder aprendre curiositats sobre els animals que es mantenen irrecuperables, així com adquirir coneixement sobre la vida de la fauna autòctona de l'illa i de les principals problemàtiques relacionades amb l'activitat humana que els afecten.

Fotografia 9. Activitat d'educació ambiental.

Durant el període d'estiu, el centre va romandre obert de dilluns a dissabte a les tardes, oferint així a 1.300 persones la possibilitat de veure de prop als animals, aprofundir el seu coneixement sobre la feina del CRFSMe i conscienciar-se de la important tasca que se'ls encomana com a societat.

5. Altres activitats

5.1 Actuacions de rescat d'amfibis

Cap al març, diferents hotels de l'illa comencen a preparar les instal·lacions per a l'estiu, incloent-hi el buidatge i/o neteja de piscines descobertes, on molt freqüentment habiten calàpets (*Pseudepidalea viridis*) en ple moment reproductiu.

A causa, principalment, de la constant pujada de temperatures que evaporen l'aigua, i a l'escassetat d'aigua de pluja, s'està provocant una reducció del nombre de basses naturals que hi ha disponibles al llarg de l'illa. Així, bona part d'aquests animals, que durant l'etapa del seu desenvolupament en la que es reproduïxen necessiten aigua per dur a terme la còpula i posterior posta d'ous, buscaran qualsevol espai per a perpetuar l'espècie, essent aquestes les piscines d'hotels i particulars que durant l'hivern no són freqüentades.

El que s'ha fet han estat diverses actuacions de rescat de piscines d'hotels, principalment de la zona de llevant, on s'han pogut capturar 86 exemplars adults de calàpet i reubicar-los en altres indrets apropiats i, paral·lelament, recollir i traslladar el màxim nombre de capgrossos i postes a diverses basses artificials (una d'elles ubicada al CRFSMe) on poden acabar tranquil·lament el seu cicle de metamorfosi (*Foto 10*).

Fotografia 10. Juvenil de calàpet crescut a la bassa del CRFSMe.

5.2 Sessions de necròpsies

Durant tot el 2023 s'han realitzat necròpsies a 29 aus que foren trobades mortes, la gran majoria d'espècies protegides, amb l'objectiu de determinar la possible causa de la mort.

Aquests animals van ser gestionats i custodiats pels Agents de Medi Ambient de Menorca i la necròpsia va ser duta a terme per veterinaris del COFIB de Mallorca, que es van desplaçar a Menorca per a les diferents sessions.

D'aquests 29 individus als quals se'ls va realitzar l'estudi post mortem, destaquen 1 falcó (*Falco peregrinus*), 1 aligot vesper (*Pernis apivorus*), 4 àguiles calçades (*Hieraetus pennatus*), 6 milans (*Milvus milvus*), 2 miloques (*Neophron percnopterus*), 1 voltor negre (*Aegypius monachus*) i 1 pingdai (*Alca torda*).

De forma minoritària, la resta de necròpsies van ser realitzades a fauna no protegida, majoritàriament gavines (*Larus michahellis*), corbs marins grossos (*Phalacrocorax carbo*) i corbs (*Corvus corax*), per tal de valorar si la causa de la mort podia determinar una negligència humana (enverinaments, electrocucions, trets, etc.) o bé per focus de malalties com són possibles brots vírics.

5.3 Altres alliberaments destacables

Dels múltiples alliberaments realitzats durant el 2023, cabria destacar el cas d'un virot gros (*Calonectris diomedea*), espècie protegida i catalogada com a vulnerable al RD 139/2011, que va ser trobada a la mar amb una fractura oberta de cúbit causada pel tret d'un perdigó d'acer (Foto 11).

Després d'una recuperació lenta i difícil, d'inicial pronòstic reservat, finalment, l'animal va poder ser alliberat.

Fotografia 11. Exemplar de virot gros (*Calonectris diomedea*) en recuperació d'una perdigonada d'acer que li va provocar una fractura alar.

5.4 Formació voluntaris de polls

Per donar resposta a l'interès d'un percentatge de la població que es mostra disposada a ajudar i compromesa amb la causa, i per donar suport al gran volum de feina durant els mesos en què múltiples espècies crien als seus polls, s'han realitzat dues noves formacions (una a Maó i l'altra a Ciutadella).

Aquestes anaven enfocades a refrescar conceptes sobre el maneig, l'alimentació i el manteniment de polls i cries de diferents espècies en els seus diferents estadis de desenvolupament i destinada, sobretot, a aquells voluntaris que ja havien participat en el projecte de cria anteriorment.

5.5 Col·laboracions amb projectes científics

El CRFSMe ha col·laborat amb un projecte de la Universitat de les Illes Balears sobre la investigació del cranc blau (*Callinectes sapidus*) mitjançant la recollida i el manteniment d'individus pel seu posterior estudi.

5.6 Millores a les instal·lacions del CRFSMe

Aquest any s'ha pogut dur a terme l'ampliació de l'espai destinat a la rehabilitació, manteniment i/o exposició de la nostra fauna gràcies a la construcció de dues instal·lacions noves on actualment es troben animals irrecuperables que permeten, quan s'escau, que els usuaris i escoles que visiten el centre, puguin aprendre els motius pels quals un animal pot acabar a l'hospital del CRFSMe, quina és la feina que es realitza un cop es dona aquesta situació i quines són les possibles resolucions de la fauna accidentada.

5.7. Difusió

Durant 2023, el GOB Menorca ha elaborat diverses notes de premsa tractant diferents temàtiques i abordant diferents problemàtiques i que han estat recollides per les xarxes i mitjans de comunicació.

Pel que fa a les xarxes socials, al compte d'Instagram (gobmenorca_oficial) si han fet diverses publicacions sobre el Centre. El Facebook propi del Centre de Recuperació ha arribat als 2.200 seguidors.

Fent referència als mitjans de comunicació, s'han realitzat dues entrevistes d'IB3, una sobre l'obertura del centre al públic i les visites i tallers d'estiu i l'altra sobre la mortalitat de fauna a la xarxa viària de Menorca.

El centre també ha col·laborat en la redacció d'un article per la revista Roqueta magazine i amb participacions en el programa de ràdio d'Onda Cero.

6. Agraïments

El GOB és una entitat que funciona gràcies a l'empenta i dedicació de molts voluntaris compromesos amb la causa. D'igual manera, el CRFSMe no podria funcionar sense l'ajuda desinteressada de moltes persones que dediquen el seu temps i habilitats per aconseguir una millor vida per als animals del centre així com una millor assistència a un major nombre d'animals que ho necessiten.

Així doncs, volem reconèixer la feina del GOB Menorca tant en termes de conservació de la natura com l'ajuda imprescindible que brinda al CRFSMe, i al COFIB (Consorti de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural i la Fundació Natura Parc) per l'aportació de fons, mitjans, ajuda tècnica i de personal que ens proporciona fent possible la gestió i atenció de la fauna silvestre a Menorca.

També és important donar les gràcies a tots aquells ciutadans que han realitzat aportacions econòmiques en forma de donacions o apadrinaments d'animals, molt necessàries per al correcte desenvolupament de les nostres activitats i la millora de les instal·lacions.

D'igual manera volem agrair a tots els organismes oficials com els Ajuntaments municipals, les Polícies Locals i portuàries, els Agents de Medi Ambient i la Guàrdia Civil i Seprona pel seu paper en la recepció i recollida d'animals.

Agraïm especialment a Jaume Pons Balaguer, de la clínica veterinària Jaume Pons, la seva feina i col·laboració amb el Centre de Recuperació amb tasques de diagnòstic i tractament necessaris per a la fauna silvestre accidentada o malalta de l'illa.

Gràcies igualment a Les pedreres de s'Hostal- Lithica, per proporcionar-nos l'espai on poder allotjar les instal·lacions del CRFSMe i, per tant, a tots els animals que formen part de la nostra tasca diària.

I, per acabar, com ja hem comentat anteriorment, mostrar la nostra gratitud al Consell Insular de Menorca i als ajuntaments de Ciutadella, Maó, Ferreries, Es Mercadal, Sant Lluís i Es Castell per les seves aportacions econòmiques.

Govern de les
Illes Balears
Conselleria d'Agricultura,
Pesca i Medi Natural

JORDI POYS & LIDIA MASSIP
C/ Plaça V16, 21 - Ciutadella (Menorca)

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

AJUNTAMENT
DE
CIUTADELLA
DE MENORCA

AJUNTAMENT
DE
MAÓ

AJUNTAMENT
DES
MERCADAL

AJUNTAMENT
DE
FERRERIES

AJUNTAMENT
DE
SANT LLUÍS

AJUNTAMENT
DES
CASTELL

Volem donar el nostre més sincer reconeixement als següents establiments que, de forma voluntària i altruista, col·laboren amb l'aportació d'aliment per als nostres animals: Sa Muradeta, Jover Pons, Allorens i Eroski.

7. Equip de treball

Els resultats obtinguts han estat possibles gràcies a la dedicació especial de tot un equip de persones organitzat.

Evarist Coll Pino i Míriam García Vendrell, biòloga i coordinadora del Centre, **Judit Baubí Fuentes i Àngela Pons Martí**, biòlogues i tècniques del Centre. Recollida, tractament, alimentació, marcatge i alliberament d'animals, educació ambiental, treballs de manteniment de les instal·lacions i dinamització dels voluntaris. Atenció del telèfon d'avisos i tasques administratives vinculades al CRFSMe.

Jaume Pons Bagur: Direcció i assistència veterinària que inclou tractaments, cirurgia i radiologia.

Pere Pons Sabater: Voluntari amb tasques d'assessorament, treballs de manteniment de les instal·lacions, recollida i atenció dels animals i dinamitzador d'altres voluntaris.

Cristòfol Mascaró: coordinador insular del GOB, biòleg associat al CRFSMe.

Sara Vidal: Treballadora del GOB responsable de l'àrea d'educació ambiental i coordinació de voluntariat.

Pauline Unger: voluntària CES amb tasques de coordinació de voluntaris, recollida, manteniment i atenció als animals.

Neus Pons Gomila: atenció i gestió de les visites d'estiu.

Recollida d'animals a l'oficina de Maó: **Àgueda Escaño, Cristina Gomila, Cristòfol Mascaró, Charlotte Hawthorne, Jara Febrer, Miquel Camps, Núria Llabrés, Sara Vidal, Tatiana Moreno i Víctor Carretero**.

Voluntaris que han ajudat a l'atenció dels animals, manteniment d'instal·lacions i suport a tallers: **Antònia, Clara Àlvarez Carbonell, Pauline Unger, Frédérique de Vries, Anna Navarro, Clara Mercadal, Marc Grau, Muntanya, Norma Cumina i Eli Toro, Olga Pozos, Raquel, Ricard, Sandra, Vicky Bargiela, Xema Moya Mena, Zen, Raquel Fonseca i Rafel Monrós, Rita i Quim, Marta i Martina i Andreu Llabrés**.

Voluntaris de cria de polls: **Àgueda Escaño, Ángeles Leiva, Glòria i Carla Llorca, Carla Sintés Sánchez, Dora Hernández, Gemma Pons, Jacobo Álvarez, Judit Seguí, Lola Enseñat, Miquel Camps, Nathalie Fillatre i Penélope Negrete, Olga Pozos, Patrícia Balaguer i Arnau, Pere Pons, Rafael Ramón, Rocío Manzanares, Christian Serrano i Lluís Gener**.

8. Annexos

Taula 1. Espècies i individus d'AUS ingressades al CRFSMe i la seva causa d'entrada i resolució.

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
Accipitriformes						
<i>Aegypius monachus</i>	Voltor negre	1	0			Desconegut
<i>Circus aeruginosus</i>	Arpella	1	1	0%		Traumatisme
<i>Hieraaetus pennatus</i>	Àguila calçada	11	7	0%		Electrocució i traumatisme
<i>Milvus milvus</i>	Milà reial	9	2	50%		Electrocució i traumatisme
<i>Neophron percnopterus</i>	Miloca	2	0			Caiguda a l'aigua i intoxicació
<i>Pernis apivorus</i>	Aligot vesper	1	0			Caiguda a l'aigua
Anseriformes						
<i>Anas crecca</i>	Cetla rossa	2	2	0%		Cria i trobat
<i>Anas platyrhynchos</i>	Ànec collverd	6	6	16.7%		Poll i traumatisme
<i>Tadorna tadorna</i>	Ànnera blanca	1	1	0%		Malaltia
Apodiformes						
<i>Apus apus</i>	Falzia	31	30	66%		Poll i poll volander
<i>Apus pallidus</i>	Falzia pàl·lida	10	10	60%		Poll volander i traumatisme
Bucerotiformes						
<i>Upupa epops</i>	Puput	11	11	45.5%		Traumatisme i poll volander
Caprimulgiformes						
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Enganapastors	2	2	100%		Col·lisió vehicle i trobat

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
Charadriiformes						
<i>Alca torda</i>	Pingdai	1	0			Desconegut
<i>Burhinus oedicephalus</i>	Sebel·lí	8	8	62.5%		Atac d'un predador
<i>Ichtyaetus audouinii</i>	Gavina roja	2		0%		Ham i traumatisme
<i>Larus michahellis</i>	Gavina	44	36	36.1%		Malaltia i traumatisme
<i>Scolopax rusticollis</i>	Cega	4		25%		Traumatisme
Coraciiformes						
<i>Merops apiaster</i>	Abellarol	1	1	0%		Captivitat
Columbiformes						
<i>Columba livia</i>	Colom salvatge	23	20	25%		Poll i traumatisme
<i>Columba palumbus</i>	Tudó	24	23	34.8%		Poll i poll volander
<i>Streptotelia decaocto</i>	Tórtora turca	11	9	11.1%		Poll i traumatisme
Falconiformes						
<i>Falco peregrinus</i>	Falcó peregrí	4	3	33.3%		Electrocució, desnutrició, tir
<i>Falco tinnunculus</i>	Xoriguer	31	31	71%		Trampejat i traumatisme
Galliformes						
<i>Alectoris rufa</i>	Perdiu	1	1	100%		Desorientació
Gruiformes						
<i>Gallinula chloropus</i>	Polla d'aigua	1	0			Desconegut
Passeriformes						
<i>Anthus pratensis</i>	Titina sorda	1	1	0%		Atac d'un predador
<i>Carduelis carduelis</i>	Cadenera	16	16	25%		Poll i poll volander

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
<i>Cettia cetti</i>	Rossinyol bord	1	0			Poll volander
<i>Chloris chloris</i>	Verderol	12	12	16.7%		Poll i poll volander
<i>Corvus corax</i>	Corb	5	0			Electrocució i col·lisió estesa elèctrica
<i>Delichon urbicum</i>	Cabot	9	9	66.7%		Poll i poll volander
<i>Erithacus rubecula</i>	Rupit	2	2	50%		Traumatisme i entrada a edifici
<i>Fringilla coelebs</i>	Pinsà	1	1	0%		Traumatisme
<i>Linaria cannabina</i>	Passarell	1	1	100%		Desconegut
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Rossinyol	1	0			Entra a edifici
<i>Motacilla cinerea</i>	Titina cendrosa	1	1	0%		Traumatisme
<i>Muscicapa striata</i>	Papamosques	3	3	33.3%		Poll
<i>Oriolus oriolus</i>	Oriol	1	1	0%		Col·lisió finestra
<i>Passer domesticus</i>	Gorrió teulader	98	91	30.8%		Poll i poll volander
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Coa-rotja de barraca	3	3	33.3%		Traumatisme i entra a edifici
<i>Sylvia atricapilla</i>	Busqueret de capell	3	3	0%		Poll
<i>Sylvia melanocephala</i>	Busqueret capnegre	3	2	50%		Atac d'un predador i poll volander
<i>Turdus merula</i>	Mèrlera	30	27	51.9%		Poll i poll volander
<i>Turdus philomelos</i>	Tord	3	3	0%		Desnutrició i traumatisme
Pelecaniformes						
<i>Ardea cinerea</i>	Agró gris	1	1	0%		Desnutrició
<i>Bubulcus ibis</i>	Esplugabous	13	8	37.5%		Traumatisme i poll
<i>Ixobrychus minutus</i>	Suís	1	1	0%		Caiguda a l'aigua

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
Podicipediformes						
<i>Podiceps cristatus</i>	Soterí gros	1	1	0%		Traumatisme
<i>Podiceps nigricollis</i>	Cabussonera	1	1	100%		Desorientació
Procellariiformes						
<i>Calonectris diomedea</i>	Virots gros	8	8	100%		Desorientació i tir
<i>Puffinus mauretanicus</i>	Virots petit	5	3	66.7%		Desorientació i desnutrició
Strigiformes						
<i>Asio otus</i>	Mussol banyut	1	1	0%		Poll
<i>Otus scops</i>	Mussol	37	34	44.1%		Poll i traumatisme
<i>Tyto alba</i>	Òliba	5	5	60%		Poll i traumatisme
Suliformes						
<i>Pharacrocorax aristotellii</i>	Corb marí	5	2	50%		Desnutrició o causa desconeguda
<i>Pharacrocorax carbo</i>	Corb marí gros	4	1	0%		Desnutrició o causa desconeguda

Taula 2. Espècies i individus de RÈPTILS ingressats al CRFSMe i la seva causa d'entrada i resolució.

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
<i>Caretta caretta</i>	Tortuga babaua	14	7	50%		Emmallament
<i>Emys orbicularis</i>	Tortuga d'aigua	8	8	100%		Destrucció d'hàbitat i trobat
<i>Rhinechis scalaris</i>	Serp blanca	1	1	100%		Entra a edifici
<i>Testudo hermanni</i>	Tortuga mediterrània	470	463	86.4%	26	Captivitat i decomís

Taula 3. Espècies i individus d'AMFIBIS ingressats al CRFSMe i la seva causa d'entrada i resolució.

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
<i>Pseudepidalea viridis</i>	Calàpet	86	85	100%	0	Destrucció d'hàbitat

Taula 4. Espècies i individus de MAMÍFERS ingressats al CRFSMe i la seva causa d'entrada i resolució.

Espècie	Nom balear	Nº ingressos	Ingressen vius	% alliberament	Romanen centre	Causes principals d'entrada
<i>Atelerix algirus</i>	Eriçó	55	48	41.7%	2	Trobat i cria
<i>Cetacea sp.</i>	Dofí comú	1	0	0%		Ham/pesca
<i>Eliomys quercinus</i>	Rata cellarda	2	2	100%		Trobat
<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Conill	6	5	0%		Malaltia
<i>Pipistrellus sp.</i>	Ratapinyada comuna	10	10	40%		Trobat i traumatisme
<i>Quiròpter sp.</i>	Ratapinyada no identificada	6	6	50%		Trobat i atac d'un predador

Taula 5. Nombre d'animals exòtics ingressats al CRFSMe el 2023 segons espècie.

Nom científic	Nom comú balear	TOTAL
<i>Agapornis fischeri</i>	Agapornis de Fischer	3
<i>Agapornis personatus</i>	Inseparable capnegre	1
<i>Agapornis roseicollis</i>	Inseparable de Namíbia	8
<i>Anas sp</i>	Anàtides	3
<i>Cairina moschata</i>	Ànec mud	5

Nom científic	Nom comú balear	TOTAL
<i>Callinectes sapidus</i>	Cranc blau	16
<i>Columba livia</i>	Colom salvatge	2
<i>Graptemys pseudogeographica</i>	Falsa Tortuga Mapa	4
<i>Serinus canaria</i>	Canari	2
<i>Testudo marginata</i>	Tortuga marginada	1
<i>Trachemys scripta ssp</i>	Tortuga de Florida	53
<i>Mustela putorius</i>	Fura	1
<i>Melopsittacus undulatus</i>	Periquito	7
<i>Pseudemys nelsoni</i>	Tortuga panxa vermella	2
<i>Psittacus erithacus</i>	Lloro gris cuavermell	1
<i>Lonchura oryzivora</i>	Maniquí galtablanc	2
<i>Lonchura striata</i>	Isabela del Japó	1
<i>Taeniopygia guttata</i>	Diamant mandarín	1

Contacte

Centre de Recuperació de Fauna Silvestre de Menorca

GOB

Camí des Castell, 53. 07702 Maó

Tel. 971 350 762

Tel. emergències 619 834 597

www.gobmenorca.com | crecup@gobmenorca.com

<https://www.facebook.com/centrederecuperaciode.menorca>